

Broj: 23/995-10

Podgorica, 31.03.2023. godine

IZVJEŠTAJ O STAVOVIMA PO PRIMJEDBAMA NA NACRT PRAVILA O DOPUNAMA PRAVILA ZA KOREKCIJE CIJENA I NAKNADA

Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) je 1. marta 2023. godine na svojoj internet stranici objavila Nacrt pravila o dopunama Pravila za korekcije cijena i naknada (u daljem tekstu: Nacrt pravila), i pozvala zainteresovana lica da, do 16. marta 2023. godine, uzmu učešće u raspravi i dostave mišljenja i primjedbe.

S tim u vezi, u utvrđenom roku, mišljenja i primjedbe dostavili su „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ DOO Podgorica (u daljem tekstu: CEDIS) i „Crnogorski operator tržišta električne energije“ DOO Podgorica (u daljem tekstu: COTEE).

I.

PRIMJEDBA CEDIS na član 1 Nacrta pravila

„Primjedba je ista kao prva primjedba na Nacrt metodologije o dopunama metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije u dijelu koji se odnosi na definisanje izraza tekući regulatorni period, koja glasi:

Smatramo da su gore navedeni izrazi (član 1) u suprotnosti sa izrazima navedenim u vežećoj Metodologiji Član 4, Stav (2). Odlukom Agencije broj 22/840-2 od 24.02.2022. godine utvrđen je trogodišnji regulatorni period koji je počeo 01.01.2023. godine i traje do 31.12.2025. godine, kako je to i navedeno u Odluci. Ovom važećom Odlukom utvrđeni regulatorni period je u toku i predstavlja tekući regulatorni period kako i stoji u vežećoj Metodologiji u Članu 4, stav (2), tacka 2) i predstavlja regulatorni period u kojem se podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, a iz čega dalje proizilazi da je period koji prethodi godini u kojoj je započeta primjena privremenih cijena i naknada prethodni regulatorni period, kako i stoji u važećoj Metodologiji u Članu 4, stav (2),

1

REGAGEN Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96, 81000 Podgorica, **Crna Gora**

T: 00 382 20 229 615. 00 382 20 229 616 F: 00 382 20 229 755 E: regagen@t-com.me **www.regagen.co.me**

PIB: 02396491 ŽR: 520-34372-70. 510-4171-40. 520-34498-80

tacka 3) i predstavlja regulatorni period koji prethodi tekućem regulatornom periodu. Samim tim godina podnošenja zahtjeva je godina u kojoj operator podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i označava se sa „t“.

STAV AGENCIJE

Primjedba nije prihvaćena iz istih razloga iz kojih nije prihvaćena ni primjedba na član 1 Nacrta metodologije o dopunama Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije (u daljem tekstu: Nacrt metodologije).

Naime, članom 4 stav 2 Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije („Službeni list Crne Gore“, broj 71/22) (u daljem tekstu: Metodologija), odnosno članom 2 tačka 2 Pravila za korekcije cijena i naknada („Službeni list CG“, broj 71/22) (u daljem tekstu: Pravila), definisano je značenje pojmova u slučaju kada operator distributivnog sistema podnese zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena u roku propisanom članom 59 stav 1 Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22) (u daljem tekstu: Zakon).

Članom 4 stav 4, koji je predložen Nacrtom metodologije, odnosno predloženim članom 2 stav 2 Nacrta pravila se, pak, definiše značenje pojmova u slučaju kada zahtjev nije podniet u roku propisanom Zakonom, već u toku trajanja privremenih cijena.

Uvođenje priloške odredbe za uslov: *„ako operator podnese podnese zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena u toku primjene privremenih cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije utvrđenih u skladu sa Zakonom“* u uvodnu rečenicu predloženog člana 4 stav 4 Nacrta metodologije, odnosno u uvodnu rečenicu predloženog člana 2 stav 2 Nacrta pravila predstavlja jasno normiranje kriterijuma za razlikovanje značenjskog sadržaja izrazâ „tekući regulatorni period“ i „godina podnošenja zahtjeva“ iz člana 4 stav 2 tač. 2 i 5 Metodologije, u odnosu na izraze „tekući regulatorni period“ i „godina podnošenja zahtjeva“ iz člana 1 Nacrta metodologije, odnosno izraza „tekući regulatorni period“ iz člana 2 tačka 2 Pravila u odnosu na izraz „tekući regulatorni period“ iz člana 1 Nacrta pravila.

Odlukom o trajanju regulatornog perioda za regulisane elektroenergetske subjekte, broj 22/840-2 od 24.02.2022. godine, utvrđeno je trajanje regulatornog perioda za operatora prenosnog sistema, operatora distributivnog sistema i operatora tržišta električne energije od 01.01.2023. godine do 31.12.2025. godine. Imajući u vidu da je ova odluka na snazi, te da je utvrđeni regulatorni period počeo da teče, a kod činjenice da su zbog povlačenja *Zahtjeva za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema za regulatorni period 2023-2025. godina, broj 10-10-29909 od 31.08.2022. godine*, od strane CEDIS-a, a na osnovu člana 61 stav 1 Zakona, utvrđene privremene cijene za korišćenje distributivnog sistema, primjena pojmova : "tekući regulatorni period" i "godina podnošenja zahtjeva" iz člana 4 stav 2 Metodologije pri utvrđivanju novih cijena za korišćenje distributivnog sistema za godine koje pripadaju regulatornom periodu 2023-2025. godina, bi faktički i suštinski značila promjenu regulatornog okvira uspostavljenog prije početka pomenutog regulatornog perioda.

Predmetnim dopunama Metodologije nije izmijenjen već definisani regulatorni okvir za period 2023-2025. godina, sa kojim je CEDIS bio upoznat tokom 2022. godine. Naime, rgulatorni okvir uspostavljen Metodologijom 2022. godine na temelju zakonskih odredbi i usmjerenja, bio je predmet javnih rasprava, kada su i operatori sistema, s jedne strane, i korisnici sistema, odnosno kupci, sa druge strane imali priliku da dostave svoje primjedbe i sugestije na metodološka rješenja. Zainteresovana lica su, takođe, u više navrata imala priliku da učestvuju i u postupcima utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena i naknada za period 2023-2025. godina koji su sprovedeni u drugoj polovini 2022. godine.

Dakle, predmetnim dopunama Metodologije se zadržava primjena istih metodoloških rješenja koja su utvrđena u konsultacijama sa javnošću tokom 2022. godine za period 2023-2025. godina, odnosno obezbjeđuje se stabilnost regulatornog okvira, što je od suštinskog značaja i za operatore sistema i za korisnike sistema. Predmetnim novelama Pravila obezbijedena je usklađenost sa navedenim nomotehničkim intervencijama izvršenim u Nacrtu metodologije.

PRIMJEDBA CEDIS na član 2 Nacrta pravila

„Smatramo da nije u skladu sa Članom 4 važećih Pravila za korekcije cijena i naknada, koji kaže da ako u periodu primjene privremenih cijena i naknada iz Čl. 3 ovih pravila dođe do odstupanja energetske i finansijske vrijednosti u odnosu na veličine korišćene pri utvrđivanju tih cijena i naknada, ta odstupanja utvrđena na osnovu konačnih podataka, uzimaju se u obzir pri narednom utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena i naknada. U skladu sa tim treba uključiti korekcije za period 2019-2022 godina za koje postoje konačni podaci u trenutku podnošenja Zahtjeva.“

STAV AGENCIJE

Primjedba se ne prihvata iz razloga koji su navedeni u odgovoru na primjedbu na član 1 Nacrta pravila.

Dodatno ističemo da bi prihvatanje primjedbe značilo izmjenu regulatornog okvira koji je definisan prije početka regulatornog perioda 2023-2025. godina, poštujući Zakonom definisane postulate. Prihvatanjem predloga CEDIS-a bi se stvorio prostor regulisanim subjektima da u godini kada su u skladu sa Zakonom dužni da podnesu zahtjev za utvrđivanje prihoda i cijena kalkuliraju da li da ispune svoju zakonsku obavezu i podnesu zahtjev ili, pak, da to ne učine zavisno od očekivanja u kom pravcu će se kretati veličine koje utiču na prihod i cijene. Takve prakse, u čijim bi temeljima bio ugrađen element aleatornosti, za svoju posljedicu imaju urušavanje instituta regulatorno dozvoljenog prihoda. Ovim bi se, takođe, stvorio prostor za zloupotrebu regulatornog okvira, a korisnici sistema, odnosno kupci, bi bili izloženi neizvjesnosti u pogledu cijena za korišćenje sistema tokom regulatornog perioda.

Predmetnim dopunama Metodologije i Pravila obezbjeđuje se stabilnost regulatornog okvira, izvjesnost u pogledu prihoda i cijena i pravni kontinuitet. Nijedna finansijska i energetska veličina koja je Zakonom predviđena za korekcije neće biti izostavljena ni u okolnostima donošenja dopuna navedenih akata. Njihove korekcije će se vršiti u vremenskim ciklusima koje je Zakon predvidio, kako se ne bi narušila stabilnost i kontinuitet regulatornog okvira.

PRIMJEDBA CEDIS

„Smatramo da je ovakvim izmjenama Metodologije i Pravila, datih u predmetnim nacrtima, operator distributivnog sistema električne energije doveden u još nepovoljniji položaj od onog u kojem se 4

REGAGEN Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96, 81000 Podgorica, **Crna Gora**

T: 00 382 20 229 615. 00 382 20 229 616 F: 00 382 20 229 755 E: regagen@t-com.me www.regagen.co.me

PIB: 02396491 ŽR: 520-34372-70. 510-4171-40. 520-34498-80

trenutno nalazi i da je ugrožena njegova finansijska održivost, te izražamo neslaganje sa datim predlozima izmjena važeće Metodologije i Pravila.”

STAV AGENCIJE

Primjedba se ne prihvata.

Kao što je već rečeno u odgovoru na primjedbu na član 1 Nacrta metodologije, predmetnim dopunama nije izmijenjen regulatorni okvir utvrđen Metodologijom u 2022. godini, sa kojim je CEDIS bio upoznat, budući da je učestvovao u javnoj raspravi na kojoj su se razmatrala metodološka rješenja i da je podnio Zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema za regulatorni period 2023-2025. godina, broj 10-10-29909 od 31.08.2022. godine, u skladu sa Metodologijom.

Regulatorni okvir obezbjeđuje održivost poslovanja operatora, ukoliko se resursima upravlja na razuman, efikasan, savjestan način, sa pažnjom dobrog privrednika. Upravljanje resursima Društva nije u domenu regulacije, već primjene Zakona o privrednim društvima („Službeni list CG“, br. 65/20 i 146/21).

Finansijska situacija u kojoj se CEDIS nalazi je isključivo posljedica poslovnih odluka ovog društva, uključujući i odluku da povuče Zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema za regulatorni period 2023-2025. godina, broj 10-10-29909 od 31.08.2022. godine.

II.

PRIMJEDBA COTEE

„Smatramo da je ovo mogućnost da se prilikom rada na dopunama predmetnih Pravila uvrsti tretiranje potpuno realnih i opravdanih troškova poslovanja operatora tržišta električne energije. Isto se odnosi na tretiranje parametra inflacije, imajući u vidu ekonomska kretanja u Crnoj Gori i permanentan rast cijena roba i usluga na tržištu, što je u korelaciji sa troškovima poslovanja operatora tržišta. Predlažemo da se u korekcijama uključi stopa inflacije u odnosu na sve troškove poslovanja (uključujući i zaradu), prema zvaničnim podacima nadležnog subjekta za utvrđivanje inflacije. Budući da Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta električne energije nije 5

REGAGEN Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96, 81000 Podgorica, **Crna Gora**

T: 00 382 20 229 615. 00 382 20 229 616 F: 00 382 20 229 755 E: regagen@t-com.me www.regagen.co.me

PIB: 02396491 ŽR: 520-34372-70. 510-4171-40. 520-34498-80

propisala tretiranje inflacije, kako smo predlagali, to regulatorno dozvoljeni prihod za naredni period ne može da obezbijedi pokriće troškova poslovanja uvećanih usljed inflacije (uključujući i zarade), pa je neophodno da ista bude priznata kroz korekcije na način što bi odobreni iznos množio sa utvrđenom stopom, a sredstva priznala sa pozicije razgraničenih prihoda.”

STAV AGENCIJE

Primjedba se ne prihvata.

Pored navedenog, ukazujemo da je Pravilima, članom 21 stav 2 tačka 3 i članom 29 stav 1 tačka 3, već propisano da se pri utvrđivanju korekcija po osnovu odstupanja ostvarenih troškova poslovanja u odnosu na utvrđene troškove za godinu za koju se vrši korekcija, uzimaju u obzir odstupanja navise ostvarenih troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda, troškova materijala, troškova proizvodnih usluga, ostalih rashoda i nematerijalnih troškova, osim troškova reprezentacije, u odnosu na utvrđene, ako operator tržišta dokaže opravdanost nastalog odstupanja.

PRIMJEDBA COTEE

„Takođe, cijenimo da je korekcijama potrebno tretirati i troškove koji proističu iz sudskih postupaka ili postupaka pred nadležnim organima. Ovo iz razloga jer će DOO “COTEE” biti dužan da postupa po presudama, izmiruje troškove postupka i dr. Takođe, Metodologijom utvrđeno da se u troškove poslovanja ne uključuju “kazne koje izriču nadležni organi” nije jasno o kojim kaznama se radi, budući da postoje sudski sporovi nastali prije 8-9 godina koji nijesu uzrokovani nijednim propustom DOO “COTEE”-a, čiji ishod nije izvjestan, a u svakom slučaju ukoliko bi izgubili spor DOO “COTEE” ne bi mogao da izmiri sudske troškove. Takođe postoje različite vrste postupaka koje i u narednom periodu, bez krivice DOO “COTEE”-a mogu ishodovati ovakvom vrstom troškova, a koje DOO “COTEE” ne može izmiriti.”

STAV AGENCIJE

Primjedba se ne prihvata.

Troškovi koji nastaju po osnovu kazni koje izriču nadležni organi, kamata na odložena, neizvršena i druga plaćanja koja se odnose na neizvršavanje obaveza iz zaključenih ugovora, kao i troškovi naknade šteta nastali zbog propusta operatora, ne mogu predstavljati opravdani trošak. Navedeni troškovi nastaju kada nadležni organ utvrdi odgovornost subjekta u postupku, a Agencija nema ovlašćenje preispitivanja tih odluka, a što bi značilo i njihovo neovlašćeno osporavanje u slučaju kada bi se troškovi nastali po tom osnovu priznavali kao opravdani trošak.

Dodatno, u cilju preciziranja predloženog konceptualnog rješenja koje je dato na javnu raspravu i nomotehničkog usklađivanja Nacrta pravila sa Metodologijom:

- u predloženom članu 12 stav 4 (član 2 Nacrta pravila), riječi: "za poslednju godinu prethodnog regulatornog perioda, sve godine tekućeg regulatornog perioda i za sve godine u kojima se primjenjuju privremene cijene ili naknade za koje postoje konačni podaci" zamjenjuju se riječima: "za sve godine za koje postoje konačni podaci, a za koje nijesu izvršene korekcije",
- u predloženom članu 15 stav 3 tačka 2 (član 3 Nacrta pravila), riječi: „za potrebe distributivnih potrošača, umanjene za količinu električne energije proizvedene u objektima priključenim na distributivni sistem" zamjenjuju se riječima: „iz člana 9 stav 7 Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije ("Službeni list CG", broj 71/22)";
- u predloženom članu 26 stav 2 tačka 2 (član 4 Nacrta pravila), riječ „priklučne" zamjenjuje se riječima: „dvanaestostruke planirane maksimalne".

REGULATORNA AGENCIJA ZA ENERGETIKU

I REGULISANE KOMUNALNE DJELATNOSTI